

## Ainekava

### Majandus- ja ettevõtlusõpe

|                      |                 |
|----------------------|-----------------|
| Klass: 10.-11. klass | Maht: 2 kursust |
|----------------------|-----------------|

Ainekava aluseks on riiklik õppekava ja selle lisa nr 10 ([https://www.riigiteataja.ee/akti/isa/1140/2201/8009/2m\\_lisa10.pdf#](https://www.riigiteataja.ee/akti/isa/1140/2201/8009/2m_lisa10.pdf#)).

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi ainekavas on välja toodud rõhuasetused, kooli eripärast tulenevalt olulisim. Kooli ja valdkonna eripärad on kirjeldatud kooli õppekava üldosas ning valdkonnakavades.

### Õppeaine kirjeldus

Majandus- ja ettevõtlusõpetuse õppimise eesmärk on omandada arusaamine ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest ning vastastikustest seostest nii üksikisiku, ettevõtte, riigi kui ka rahvusvahelisel tasandil. Seejuures arendatakse õpilastes ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat ning säästvat eluhoiakut, probleemide lahendamise ja uurimise oskusi.

### Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud

- 1) seletab ja kasutab majanduse põhimõisteid ja teab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid;
- 2) oskab hinnata tootmistegureid ja teguritulusid ning selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ja tarbimist, analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid;
- 3) hindab pideva õppimise ja oskuste täiendamise tähtsust iga elukutse puhul ja oma karjääri planeerimisel, arendab suhtlemis- ja juhtimisoskusi, teeb koostööd ja väärtustab ärietika põhimõtteid;
- 4) tunneb tööseadusi ja oskab valida või leida tööd, arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule;
- 5) saab aru, et tarbimise eelduseks on inimeste vajadused, tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana, oskab tarbida säästlikult; planeerib ning koostab isiklikku ja pere eelarvet, analüüsib eelarve piiranguid;
- 6) teab üksikisiku ja ettevõtte kohustusi riigi ees, analüüsib ettevõtte rolli turumajanduses ja seletab ettevõtete põhitüüpide erinevusi;
- 7) hindab Eesti majanduse arengusuundi ja võimalusi, teab rahvusvahelise majanduse eesmärgi ja tähtsust maailma globaliseerumisel.

### Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutamisest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks.

Kontrollitakse ja hinnatakse õpilase teoreetilisi teadmisi, majandusalaste tekstide ning statistiliste andmetega töötamise oskust, informatsiooni leidmist ja situatsioonide lahendamist, praktiliste tööde täitmise oskust, loovust ülesannete lahendamisel, rühmas ja meeskonnas töötamise oskust, oskust luua seoseid ja oma arvamuse argumenteerimist.

Õpitulemusi hinnatakse arvestusliku hindegaga (arvestatud/mittearvestatud). Positiivse kursusehinde saamise eelduseks on kõikide ülesannete nõuetekohane täitmine.

| Õpitulemused                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Õppesisu<br>Mida õpetajad õpetavad, mida õpilased õpivad?                                                                                                                                                                                                                                                        | Üldpädevused, läbivad teemad, lõimingud<br>Kuidas toetatakse üldpädevuste saavutamist? Milliseid läbivaid teemasid käsitletakse? Millised on lõimingu võimalused? <i>Õpioskuste kujundamine.</i>                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- mõistab majanduse olemust ja majanduskeskkonda</li> <li>- teab, kuidas nappus sunnib inimesi valima ressursside vahel</li> <li>- oskab analüüsida, kuidas erinevad majandussüsteemid lahendavad põhilisi majandusprobleeme</li> </ul> | <p><b>Majanduse olemus:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Mikro- ja makroökonomika</li> <li>- Majanduse põhiküsimused: mida, kuidas, kellele?</li> <li>- Vajadused</li> <li>- Tootmisressursid: loodusressursid, inimressursid, kapital</li> <li>- Nappus</li> <li>- Majandussüsteemid</li> </ul> | <p>Läbivad teemad: ettevõtlikkus, keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon.</p> <p>Lõiming: majandusgeograafia, ühiskonnaõpetus (majanduse struktuur, tootmisressursid, nappus); ajalugu (majandussüsteemid)</p> |
| <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- oskab iseloomustada nõudluse ja pakkumise koosmõju tasakaaluhinna kujundamisel</li> <li>- saab aru nõudluse ja pakkumise graafikutest</li> </ul>                                                                                      | <p><b>Nõudlus, pakkumine:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- olemus</li> <li>- tasakaaluhind</li> <li>- hinnaelastsus</li> <li>- nõudluse ja pakkumise graafikud</li> <li>- ülejääk ja defitsiit.</li> </ul>                                                                                       | <p>Matemaatikapädevus - tabelite, diagrammide ja graafikute mõistmine ning koostamine.</p>                                                                                                                                          |
| <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- teab ettevõtja õiguseid, kohustusi ja riske</li> <li>- mõistab ettevõtluse olemust</li> </ul>                                                                                                                                         | <p><b>Ettevõtlus ja ettevõtlikkus:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ettevõtja roll majanduses</li> <li>- Ettevõtluse ülesanded</li> <li>- Ettevõtlusvormid (FIE, OÜ, AS, MTÜ, frantsiis)</li> </ul>                                                                                              | <p>Lõiming: psühholoogia (enda kui ettevõtja isikuomaduste analüüs); ühiskonnaõpetus (ettevõtlusvormid); matemaatika (algkapitali ja toote hinna määramine)</p>                                                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- tunneb erinevaid ettevõtlusvorme, nende eelseid ja puuduseid</li> <li>- oskab koostada lihtsamat äriplaani</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Toode, teenus</li> <li>- Tootlikkus</li> <li>- Äriidee, äriplaan</li> <li>- Lihtsama äriplaani koostamine.</li> <li>- Osterwalderi mudel</li> <li>- Rahastamine</li> <li>- Riskid ettevõtluses</li> <li>- Ajurünnaku meetodid</li> </ul>                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Õpilane:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- teab töötaja ja tööandja õigusi</li> <li>- analüüsib tööjõu iseärasusi sõltuvalt tegevusalast ja ametikohast</li> <li>- oskab arutleda tööjõutrendide üle</li> <li>- teab palga kujunemise ja arvutamise aluseid</li> <li>- oskab kasutada motivatsioonitegureid probleemidele lahenduste pakkumisel</li> <li>- oskab vormistada elulookirjeldust ja töökohataotlust</li> </ul> | <b>Tööjõud:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Rahvastiku jagunemine (tööealised, töötud)</li> <li>- Tööhõive, tööpuudus</li> <li>- Töötasu, selle kujunemine, tööjõumaksud</li> <li>- Motivatsioon, Maslow püramiid</li> <li>- Juhtimine ja eestvedamine</li> <li>- Elulookirjeldus (CV)</li> <li>- Töökuulutuste kujundamine</li> <li>- Töövestlused</li> <li>- Töövarjupäeval käimine</li> </ul> | <b>Lõiming:</b> ühiskonnaõpetus (tööturg- ja tööhõive, tööleping, töötasu, ); inimeseõpetus (erinevates rollides käitumine, suhtlemine, eneseanalüüs); eesti keel (ametikirjade koostamine); matemaatika (protsentiarvutused); majandusgeograafia (tööealine rahvastik); arvutiõpetus (graafiline disain) |
| <b>Õpilane:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- tunneb isiklike ja kodumajapidamiste ressursside tähtsust ning oskab koostada isiklikku ja pere-eelarvet</li> <li>- teab tarbija õiguseid ja kohustusi, oskab kasutada tarbijakaitseseadust</li> </ul>                                                                                                                                                                          | <b>Isiklik majandus:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Tarbimine</li> <li>- Tulude-kulude analüüs</li> <li>- Pere-eelarve koostamine etteantud andmete alusel</li> <li>- Säästmisvõimalused</li> <li>- Tarbijakäitumine</li> <li>- Tarbijakaitseseadus</li> <li>- pensionisüsteem</li> </ul>                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- tunneb Eesti rahasüsteemi põhimõtteid ja iseärasusi</li> <li>- analüüsib pankade rolli eraisiku ja riigi majandustegevuses</li> <li>- tunneb kindlustuse olemust ja pakutavaid teenuseid</li> <li>- teab inflatsiooni ja deflatsiooni põhjuseid</li> </ul> | <p><b>Raha – ja finantsmajandus:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Raha omadused ja funktsioonid</li> <li>- Pangandussüsteem, keskpank, kommertspangad – nende ülesanded ja roll raharingluses</li> <li>- Hoiustamine, laenamine, investeerimine ja sellega seotud riskid</li> <li>- Kindlustus</li> <li>- Väärtpaberiturg, sellega seotud riskid ja mõju majandusele</li> <li>- Inflatsioon, deflatsioon</li> </ul> | <p>Lõiming: matemaatika (tabelite, diagrammide mõistmine ja koostamine, intresside ja dividendide arvutamine, liht- ja liitprotsent); ühiskonnaõpetus (inflatsioon, deflatsioon);</p> |
| <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-tunneb Eesti riigi rahandussüsteemi iseärasusi</li> </ul>                                                                                                                                                                                                   | <p><b>Riigi rahandus:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kohaliku omavalitsuse ja riigieelarve kujunemine, nende analüüs</li> <li>- Erinevad maksusüsteemid, nende eelised ja puudused</li> <li>- Otsesed ja kaudsed maksud, riiklikud ja kohalikud maksud</li> </ul>                                                                                                                                                 | <p>Lõiming: ühiskonnaõpetus (maksusüsteem)</p>                                                                                                                                        |
| <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- teab impordi ja ekspordi mõju riigi majandusele</li> <li>- oskab võrrelda riike erinevate näitajate alusel</li> <li>- tunneb maailma regioonide kultuurilisi iseärasusi majandustegevuses</li> </ul>                                                       | <p><b>Rahvusvaheline majandus:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- import ja eksport</li> <li>- Kaubanduspiirangud: tollimaks, kvoodid, kaubandustõkked, dumping</li> <li>- Rahvusvahelised majandusorganisatsioonid</li> <li>- Suhtlemine erinevate kultuuridega</li> </ul>                                                                                                                                           | <p>Lõiming: võõrkeel (sõnavara täienemine erinevate infoallikatega töötamisel)</p>                                                                                                    |

